

Julkisalan koulutettujen
neuvottelujärjestö

**JUKO RY:N YLIOPISTOSEKTORIN
LUOTTAMUSMIESVAALIN
VAALIOHJE**

Hyväksytty yliopistoneuvottelukunnassa 13.10.2010

LUOTTAMUSMIESVAALIEN VAALIOHJEET

Johdanto

Yliopistojen yleisen työehtosopimuksen luvussa 10 olevien sopimusmääräysten luottamusmiestoiminnasta sekä luottamusmiesten, työsuojeluvaltuutettujen ja muiden yhteistoimintatehtävään osallistuvien henkilöstön edustajien asemasta ja oikeuksista (luottamusmiessopimus) mukaan pääluottamusmiehellä ja luottamusmiehellä tarkoitetaan työntekijää, jonka asianomainen henkilöstöjärjestö on valinnut edustajakseen hoitamaan luottamusmiessopimuksessa tarkoitettuja tehtäviä. Henkilöstöä edustavat työehtosopimusosapuolet ja niitä edustavat järjestöt eli Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry ja Palkansaajajärjestö Pardia ry. Näin ollen JUKOlla on oikeus päättää siitä, millä tavalla JUKOn pääluottamusmiehet ja luottamusmiehet valitaan. JUKOn päätösvallassa on myös se kuka luottamusmiesvaalit JUKOn osalta toimeenpane.

Luottamusmiessopimuksessa ei ole määräyksiä luottamusmiehen toimikaudesta. Käytännössä luottamusmiesten toimikaudesta on päätetty luottamusmiehen vaalia toimeenpannassa esimerkiksi vaalikokouksessa tai siitä on sovittu yliopistojen ja JUKOn tekemissä yliopistokohtaisissa luottamusmiessopimuksissa. Vallitsevan käytännön yhdenmukaistamiseksi ja luottamusmiestoiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi pääluottamusmiesten ja luottamusmiesten toimikauden tulee yleensä olla 2-3 vuotta. Estettä ei ole sille, että luottamusmiehen tehtävässä toiminut henkilö valitaan uudelleen.

JUKOn luottamusmiehet yliopistosektorilla

Yliopisto ja JUKOn edustajat neuvottelevat yliopistokohtaisesti pääluottamusmiesten ja luottamusmiesten lukumäärästä, sijoituksesta ja muista valintaan liittyvistä yksityiskohdista huomioon ottaen kunkin yliopiston koko, edustettavien jäsenten lukumäärä, käytössä olevat palkkaus- ja palvelussuhdejärjestelmät ja niistä aiheutuva neuvottelujen tarve sekä yliopistossa suoritettavien tehtävien laatu ja laajuus. Ellei neuvotteluissa päästä yksimielisyyteen, noudatetaan yliopistojen yleisen työehtosopimuksen 1 luvun 13 ja 14 §:ssä sovitua neuvottelujärjestystä.

Luottamusmiesten lukumäärä on riippuvainen edellä mainitusta yliopistokohtaisesta luottamusmiessopimuksesta. Luottamusmiessopimuksessa ei ole rajattu henkilöstön määrää, vaan periaatteessa jo kaksikin jukolaista voisi valita luottamusmiehen.

Pääluottamusmies edustaa JUKOn jäsenyhdistyksiä ja niiden alayhdistyksiä eli kaikkia jukolaisia asianomaisessa yliopistossa ellei muuta ole sovittu. Pääluottamusmies ei voi kieltäytyä jonkun jukolaisen etujen ajamisesta vain sillä perusteella, että pääluottamusmies kuuluu eri yhdistyksen piiriin kuin avuntarvitsija.

Mikäli yliopistossa toimii vain yksi luottamusmies, tämän asema vastaa pääluottamusmiehen asemaa ja hän edustaa kaikkia jukolaisia.

Mikäli yliopistossa on sovittu esimerkiksi yhdistyskohtaisista luottamusmiehistä, on huomioitava, että jokaisella jukolaisella on joku luottamusmies, jonka puoleen kääntyä. Myöskään paikallisyhdistykseen kuulumattomuus ei voi olla syynä siihen, että luottamusmies ei toimisi JUKOn jäsenyhdistykseen tai sen alayhdistykseen kuuluvan jäsenen edunvalvoja-

na. Tästä syystä jokaiseen yliopistoon tulee aina valita pääluottamusmies, joka viime kädessä huolehtii kaikkien jukolaisten edunvalvonnasta.

Kaikki luottamusmiehet ovat kuitenkin JUKOn luottamusmiehiä riippumatta siitä edustavatko he esimerkiksi tietyn yhdistyksen jäseniä.

Vaalien järjestäjä

1. Vaalin järjestäminen ensimmäistä kertaa

Mikäli yliopistossa ollaan vasta käynnistämässä luottamusmiestoimintaa, käynnistämisesä on kaksi päävaihetta: luottamusmiesten lukumäärästä sopiminen ja luottamusmiesvaalin toimeenpano.

JUKO tai JUKOn nimeämä yhdysmies neuvottelee yliopiston kanssa luottamusmiessopimuksesta eli sopii muun muassa JUKOn pääluottamusmiesten ja luottamusmiesten lukumäärästä ja ajankäytöstä. Luottamusmiessopimus lähetetään JUKOon hyväksyttäväksi ennen valtakirjalla tapahtuvaa luottamusmiessopimuksen allekirjoittamista. Jos kyse on luottamusmiessopimuksen päivittämisestä/uusimisesta, JUKOn toimisto antaa pääluottamusmiehelle/luottamusmiehelle allekirjoitusluvan.

Yhdysmiehen tehtävänä on omassa yliopistossaan toimeenpanna vaalitoimitus, jossa yliopistossa työskentelevät JUKOn jäsenyhdistysten ja niiden alayhdistysten jäsenet eli jukolaiset valitsevat JUKOn luottamusmiehet ja näille varamiehet.

Yhdysmiehen on vaalia toimeenpannessaan noudatettava niitä ohjeita, jotka jäljempänä on annettu JUKOn pääluottamusmiehille/luottamusmiehille/yhteistyöryhmille uusien luottamusmiesvaalien toimeenpanon johdosta.

2. Uudet vaalit

Uudet luottamusmiesvaalit on toimeenpantava silloin, kun

- luottamusmiehen toimikausi päättyy
- luottamusmiehen työsuhde yliopistoon päättyy
- luottamusmies joutuu sairauden tai jonkun muun syyn johdosta luopumaan tehtävistään toistaiseksi
- luottamusmiesten lukumäärä muuttuu
- luottamusmies erotetaan lm-tehtävästään

Sopimuksessa ei ole tarkkoja määräyksiä siitä, kuka vaalit suorittaa. JUKOn organisaatio huomioon ottaen jokaisen pääluottamusmiehen/luottamusmiehen tehtävänä on järjestää uusien luottamusmiesten vaalit. Näin menetellään siksi, että luottamusmiehelle on toimikautensa aikana kertynyt paras JUKOn jäsenkunnan tuntemus toimipiirissään, mikä varmistaa sen, että kaikki tiedossa olevat jukolaiset saavat mahdollisuuden osallistua luottamusmiehensä valintaan.

Mikäli yliopistossa toimii JUKOn yhteistyöryhmä tai jukolaisten paikallisyhdistys, järjestää tämä yhdessä pääluottamusmiehen/luottamusmiehen kanssa luottamusmiesvaalit näiden vaaliohjeiden mukaisesti.

Vaalien järjestely ja toimeenpano

Uusien vaalien käytännön järjestelyt riippuvat ensisijassa paikallisista olosuhteista. Pääasia on, että pääluottamusmies/ luottamusmies huolehtii siitä, että vaalit todella toimeenpannaan. Luottamusmies voi esimerkiksi ottaa vaalien toimeenpanon esille jukolaisten muun kokouksen yhteydessä. Käytännöllisintä on kuitenkin kutsua kokoon vaalikokous tai järjestää urna- tai postivaalit.

Luottamusmiesvaalien käytännön toimeenpano vaihtelee paikallisista olosuhteista riippuen. Vaikuttavina tekijöinä voidaan mainita jukolaisten lukumäärä ja valittavien luottamusmiesten lukumäärä. Seuraavassa esitetään vain eräitä yleisluonteisia ohjeita vaalien järjestämiseksi. Paikallinen sovellutus on toimeenpanijan itsensä suunniteltava.

1. Ennakkovalmistelu

Ennen vaalitoimituksen suorittamista on pidettävä huoli siitä, että luottamusmies keskustele ja informoi jukolaisia uuden luottamusmiehen valitsemisesta. Yliopiston palveluksessa on useiden JUKOn jäsenyhdistysten ja niiden alayhdistysten jäseniä. Siksi on pyrittävä siihen, että jokainen jukolainen on pääluottamusmiehen/luottamusmiehen vaalista tietoinen. Vaalien toimeenpanosta sovitaan työnantajan kanssa.

2. Luottamusmiehen kelpoisuusehdot

Luottamusmiessopimuksen mukaan pääluottamusmiehen ja luottamusmiehen tulee olla

- palvelussuhteessa asianomaisessa yliopistossa
- perehtynyt toimipaikkansa olosuhteisiin

Luottamusmies hoitaa tarvittaessa myös työehtosopimuksen soveltamisen ulkopuolella olevien jukolaisten edunvalvontaa eli yliopiston keskushallinnon henkilöstön joukosta nimeämiä työnantajanedustajia työehtosopimuksen alaisten työntekijöiden työ- ja palkkaehtoja määrättäessä.

Kysymys siitä, milloin luottamusmieheksi ehdolla oleva henkilö on todella perehtynyt yliopiston olosuhteisiin, on tulkinnanvarainen. Käytännössä hänen tulisi olla asianomaisen yliopiston palveluksessa vähintään 3 kuukautta ennen kuin hänet voidaan luottamusmieheksi valita.

JUKO edellyttää, että luottamusmieheksi valittu henkilö on JUKOn jonkun jäsenyhdistyksen tai sen alayhdistyksen maksava jäsen. Näin ollen on tarkistettava, että uudet luottamusmiehesehdokkaat ovat jukolaisia sekä jäsenmaksunsa maksaneita. **Vaalikelpoisia ja äänioikeutettuja ovat siis vain JUKOn jäsenyhdistysten ja niiden alayhdistysten jäsenet.**

Yliopiston työnantajan edustajiksi nimeämät jukolaiset henkilöt ovat oikeutettuja osallistumaan luottamusmiesvaaliin. Sen sijaan heitä ei voida valita luottamusmiehiksi.

Luottamusmies ei voi olla yhteinen muiden järjestöjen kanssa (JHL, Pardia). JUKOilla on siis oma pääluottamusmies/luottamusmies, joka valitaan jukolaisten asettamista eh-

dokkaista.

3. Erillinen vaali

Vaali tulee järjestää siten, että jokaisella tiedossa olevalla JUKOn jäsenyhdistyksen tai sen alayhdistyksen jäsenellä on mahdollisuus vaikuttaa häntä edustavan luottamusmiehen vaalin tulokseen.

Mikäli luottamusmiehen toimipiiri on laaja tai suuri tai sijoitettu useaan eri paikkaan, tai muut erityiset syyt niin vaativat, vaalit voidaan järjestää myös posti- tai urnavaaleina. Vaaliurna asetetaan johonkin valvottuun paikkaan päiväksi tai kahdeksi niin, että äänioikeutetuilla on mahdollisuus käydä pudottamassa vaalilippunsa urnaan. Posti- ja urnavaalit edellyttävät kuitenkin ehdokkaiden asettamista ennakolta. Ehdollepano-oikeus on JUKOlla ja vaalin järjestäjä käyttää sitä JUKOn valtuutuksen perusteella. Ehdokasasettelusta on ilmoitettava jukolaisille.

4. Vaalikokous

Yliopistossa pidetään jukolaisten vaalikokous, jossa JUKOn pääluottamusmies/luottamusmies ja tämän varamies valitaan.

Vaalikokouksen koollekutsuminen on tarkoituksenmukaista suorittaa siten, että yliopiston eri laitosten/tiedekuntien ilmoitustaululle tai intranettiin asetetaan kokouskutsu. Olosuhteista riippuen voidaan esimerkiksi sähköpostitse lähetettävällä kokouskutsulla varmistaa, että tieto tulee kaikille äänioikeutetuille. Kokouskutsu on toimitettava niin ajoissa, että mahdollisimman moni saa kokouksesta tiedon. Yleisohjeena voidaan katsoa 5 päivän kokouskutsuajan olevan riittävä. Itse vaalikokous voidaan pitää työaikana, kunhan ajankohta sopeutetaan siten, ettei se tarpeettomasti häiritse työntekoa. Työaikana järjestettävästä vaalista on sovittava viimeistään 14 vuorokautta ennen vaalin toimittamista työnantajan kanssa.

Vaalit voidaan suorittaa muuallakin kuin työpaikalla mikäli niin halutaan. Näin ollen on mahdollista, että jukolaiset töiden jälkeen pitämässään kokouksessa valitsevat pääluottamusmiehet ja luottamusmiehet.

JUKOn toimisto kutsuu vaalikokouksen koolle ainoastaan silloin, kun kukaan muu ei jostain syystä voi kokousta koolle kutsua. Tällaisia tapauksia ovat muun muassa pääluottamusmiehen/luottamusmiehen kesken luottamusmieskauden tapahtunut eroaminen/erottaminen luottamusmiestehtävästään tai tapauksissa, jolloin on syntynyt erimielisyyttä vaalin toimittamisessa.

Vaalikokouksessa voidaan käyttää valtakirjaa vain siinä tapauksessa, että siitä on kokouskutsussa erikseen mainittu.

5. Vaalitoimitus kokouksessa

Vaalikokouksen puheenjohtajaksi valitun tehtävänä on toimittaa esitettyjen ehdokkaiden kesken vaalitoimitus. Tämä voi tapahtua vapaamuotoisestikin, jolloin ratkaisevana on se menettely, josta kokous on ennen vaalia päättänyt.

Kokousvirkaillijoita valittaessa tulee myös valita ääntenlaskijat. Usein ääntenlaskijoiksi valitaan pöytäkirjantarkastajat. Tarkoituksenmukaisempaa on kuitenkin valita eri henkilöt ääntenlaskijoiksi ja eri henkilöt pöytäkirjantarkastajiksi. Näin ainakin niissä vaalikokouksissa, joiden osanottajamäärä on suuri. Mikäli pöytäkirjantarkastajat toimivat ääntenlaskijoina, on kokous keskeytettävä ääntenlaskun ajaksi.

Jos ehdokkaita tulee enemmän kuin mitä valitaan (esim. 1 luottamusmies ja tämän varamies), on vaali pidettävä suljettuna lippuäänestyksenä jos yksikin sitä vaatii. Luottamusmies ja varaluottamusmies äänestetään erillään.

Eniten ääniä saanut henkilö tulee valituksi luottamusmieheksi. Mikäli vaalissa ei kukaan ehdokkaista saa yli 50 %:a annetuista äänistä, on tarkoituksenmukaista suorittaa uusi vaali kahden eniten ääniä saaneen ehdokkaan välillä. Näin varmennetaan, että pääluottamusmiehellä/luottamusmiehellä todella on takanaan jukolaisten enemmistö.

Puheenjohtajan on huolehdittava siitä, että valitut henkilöt suostuvat toimimaan luottamusmiehinä ja varamiehinä. Suostuminen on syytä merkitä pöytäkirjaan. Vastaavasti menettellään silloin, kun kyseessä on urnavaali.

Mikäli vaalissa käytetään myös postiäänestystä, tulee ehdokasasettelun olla selvillä etukäteen. Äänestyksessä tulee mielellään käyttää äänestyskuorta, joka avataan vaalikokouksessa ja annettu ääni lasketaan muihin ääniin.

6. Menettely pienissä yliopistoissa

Pienissä yliopistoissa menettely voi olla yksinkertaisempi kuin edellä selostettu menettely. Pääasia on, että kaikilla on ollut tilaisuus vaikuttaa valintaan.

Valintatavasta riippumatta on aina uudesta luottamusmiehestä välittömästi ilmoitettava JUKOlle. Ilmoituksen mukana on lähetettävä ote pöytäkirjasta.

7. Luottamusmiehen toimikausi

Vaikka luottamusmiessopimus ei edellytä määräaikaaisuutta, tulee pääluottamusmies/luottamusmies/varaluottamusmies valita määräajaksi. Ellei luottamusmiehen toimikaudesta ole sovittu yliopistokohtaisessa luottamusmiessopimuksessa, tulee se määritellä valinnan yhteydessä. Tarkoituksenmukaista on valita luottamusmies 2-3 vuodeksi kerrallaan. Luottamusmiehen oikeudet ja velvollisuudet astuvat voimaan sen jälkeen, kun JUKO on ilmoittanut vaalin tuloksen työnantajalle.

8. Tuloksen ilmoittaminen ja luottamusmiehen vaihtumiseen liittyvät asiat

Luottamusmiessopimuksen mukaan henkilöstöjärjestö eli JUKO ilmoittaa valituista luottamusmiehistä ja varaluottamusmiehistä kirjallisesti asianomaiselle yliopistolle. **Tämän ilmoituksen antaa siis JUKOn toimisto.** On erittäin tärkeää, että vaalin toimeenpanija välittömästi ilmoittaa vaalin tuloksen JUKOn toimistoon. Jokainen tehtävään valittu tekee luottamusmiesilmoituksen JUKOn kotisivuilla (www.juko.fi).

JUKOn toimisto puolestaan tekee tarvittavat muutokset luottamusmiesrekisteriin ja lähettää ilmoituksen yliopistolle. Jäljennös työnantajalle lähetettävästä ilmoituksesta toimite-

taan tiedoksi asianomaisille pääluottamusmiehille/luottamusmiehille/varaluottamusmiehille. Jäljennös on valtakirja luottamusmiehelle toimia jukolaisten edustajana paikallistalossa ja se tulee säilyttää. Jäljennös toimitetaan myös sille järjestölle, jonka jäsenkunnasta luottamusmies on valittu.

JUKOlle toimitettavasta ilmoituksesta tulee ilmetä seuraavat tiedot:

- onko kysymyksessä pääluottamusmies/luottamusmies/varaluottamusmies
- valitun nimi
- henkilötunnus
- tehtävänimike
- valitun jäsenjärjestö
- osoite, jonne posti asianomaiselle henkilölle voidaan toimittaa (voi olla joko koti- tai työpaikan osoite)
- puhelinnumerot
- sähköpostiosoite
- luottamusmiehen toimikausi
- luottamusmiehen mahdollinen toimialue

9. Luottamusmiehen vaihtaminen

JUKO voi määrätä toimeenpantavaksi uudet pääluottamusmies/luottamusmiesvaalit, jos

- yli puolet luottamusmiehen valinneista jukolaisista vaatii vaihtoa kirjallisesti,
- yli puolet yliopiston palveluksessa olevista jukolaisista vaatii vaihtoa kirjallisesti tai
- jos pääluottamusmies/luottamusmies on toiminut tietoisesti JUKOn ja jukolaisten edun vastaisesti

10. Luottamusmiehen työssä tarvittava aineisto

Luottamusmiehen vaihtuessa kaikki luottamusmiestoimessa kertynyt aineisto on jätettävä uudelle luottamusmiehelle. Entisen luottamusmiehen tulee parhaansa mukaan auttaa vastavalittua luottamusmiestä, jotta tämä perehtyisi tehtäväänsä mahdollisimman pikaisesti ja tarkoin.

Luottamusmiessopimuksen mukaan yliopisto toimittaa luottamusmiehen käytettäväksi tehdyt työehtosopimukset, erillispöytäkirjat ja muut sopimukset, niiden soveltamisohjeet sekä yliopistokohtaiset erityismääräykset ja ohjeet. Edellä todettu tarkoittaa sitä, että ellei luottamusmiesasiakirjoja automaattisesti luovuteta luottamusmiehen käyttöön, tämä voi niitä vaatia maksutta luottamusmiessopimuksen perusteella.

11. Luottamusmiehen koulutus

JUKOn tehtävänä on järjestää pääluottamusmiehen ja luottamusmiehen tehtäviin valituille henkilöille tehtävässä tarpeellista koulutusta. Uusi luottamusmies pyritään kutsumaan mahdollisimman nopeasti JUKOn luottamusmiesten neuvottelupäiville. Luottamusmiesten

neuvottelupäivät oikeuttavat palkalliseen työstä vapautukseen.

YHTEENVETO

- Luottamusmiesjärjestelmä on yliopistokohtainen
- Luottamusmiesjärjestelmä on pääsopijajärjestökohtainen
- Paikallinen sopimus luottamusmiesjärjestelmästä toimitetaan JUKOn toimistoon
- Luottamusmiesvaalista huolehtii pääluottamusmies yhdessä paikallisyhdistyksen/yhteistyöryhmän kanssa
- Luottamusmiesvaalin tulos on aina välittömästi ilmoitettava JUKOLle luottamusmiesilmoitusta käyttäen
- JUKOn antama valtakirja on säilytettävä

Kysymyksiin luottamusmiesjärjestelmästä vastaavat

Neuvottelupäällikkö Katja Aho, sopimusasiat

katja.aho@juko.fi

Toimistosihteerit Riku Holm, rekisteri, vahvistuskirjeet,
koulutusasiat

riku.holm@juko.fi